

Vergaderjaar 1990-1991

19 774

Wijziging van enkele bepalingen van het Wetboek van Strafvordering omtrent de voorlopige hechtenis en enige andere onderwerpen

Nr. 11

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 14 januari 1991

Het gewijzigd voorstel van wet (stuk nr. 8) wordt als volgt gewijzigd.

A

Artikel I wordt als volgt gewijzigd.

1. Aan onderdeel A wordt een nieuw onderdeel 4 toegevoegd, luidende:

4. Een nieuw derde lid wordt toegevoegd, luidende:

3. Tegen een beslissing van de rechter-commissaris tot invrijheidstelling van de verdachte op voet van het tweede lid, staat voor de officier van justitie binnen veertien dagen daarna bij de rechtbank hoger beroep open.

2. De onderdelen B, C en C¹ vervallen.

3. De letteraanduiding voor onderdeel C² wordt gewijzigd in B.

4. De letteraanduiding voor onderdeel C³ wordt gewijzigd in C.

Het nieuwe onderdeel C wordt als volgt gewijzigd.

Onderdeel 3 komt als volgt te luiden:

3. Aan het artikel wordt een nieuw zesde lid toegevoegd, luidende:

6. De rechter kan bij zijn einduitspraak, houdende nietigverklaring van de dagvaarding, bij beschikking bepalen dat dit bevel van kracht blijft gedurende een door hem te bepalen termijn van ten hoogste dertig dagen, ingaande op de dag van de einduitspraak, indien dat bevel is gegeven in geval van verdenking van een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld. Indien beroep wordt ingesteld tegen de einduitspraak, blijft het bevel van kracht totdat dertig dagen zijn verstreken sedert de dag waarop onherroepelijk op het beroep is beslist. De artikelen 66, tweede lid, en 67a, derde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

5. Na het nieuwe onderdeel C wordt een nieuw onderdeel C¹ ingevoegd, luidende:

C¹

Na artikel 72 wordt een nieuw artikel 72a ingevoegd, luidende:

Artikel 72a

1. Uiterlijk drie dagen na de uitspraak kan de verdachte van de beschikking van de rechtbank, waarbij is bepaald dat de voorlopige hechtenis van kracht blijft, bij het gerechtshof in hoger beroep komen.

2. Het gerechtshof beslist zo spoedig mogelijk. De verdachte wordt gehoord, althans opgeroepen.

6. De letteraanduiding voor onderdeel C⁴ wordt gewijzigd in C². Het nieuwe onderdeel C² wordt als volgt gewijzigd.

1. Onder vernummering van de onderdelen 1 en 2 tot respectievelijk 2 en 3, wordt een nieuw onderdeel 1 toegevoegd, luidende:

1. In het eerste lid wordt de verwijzing naar de artikelen 66–69 vervangen door de verwijzing naar de artikelen 65–69.

2. Onderdeel 3 (nieuw) komt als volgt te luiden:

3. Aan het vijfde lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: In geval een einduitspraak als bedoeld in het vierde lid, laatste volzin, wordt vernietigd, kan de rechter bepalen dat het bevel van kracht blijft overeenkomstig artikel 72, zesde lid.

7. Onderdeel D wordt als volgt gewijzigd.

In onderdeel 1 wordt tussen de woorden «kan» en «op» gevoegd: amtsshalve.

8. De onderdelen E, F, G en H vervallen.

B

Artikel II wordt als volgt gewijzigd.

1. Onderdeel 2 vervalt.

2. Onderdeel 3 wordt onder vernummering tot onderdeel 2 in die zin gewijzigd dat de letter C² wordt vervangen door de letter B.

Toelichting

1. Algemeen deel

Bij de brief van 28 juni 1989, kenmerk Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr. 308/689, heeft de toenmalig minister van Justitie, mr. F. Korthals Altes, mede gelet op het advies van de Raad van State en conform de wens van de vaste Commissie voor Justitie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Commissie herijking Wetboek van Strafvordering, advies gevraagd over de nota van wijziging op wetsvoorstel 19 774 tot wijziging van enkele bepalingen uit het Wetboek van Strafvordering omtrent de voorlopige hechtenis en enige andere onderwerpen. De voorzitter van de commissie, mr. Ch. M. J. A. Moons, heeft bij brief van 21 juli 1989 de minister geantwoord dat de commissie hiertoe bereid is en in haar advies zal betrekken het wetsvoorstel 19 774. Dit wetsvoorstel bevat volgens de commissie, evenals de nota van wijziging, voorstellen die blijkens het advies van de Raad van State en de reacties in het voorlopig verslag controversieel zijn. Bovendien moet een aantal van deze voorstellen worden bezien in relatie tot het wetsvoorstel 21 225

tot wijziging van enkele bepalingen van het Wetboek van Strafvordering omtrent de invezekeringstelling en de nota van wijziging^{1, 2} en zijn andere voorstellen achterhaald door de voorstellen van bovengenoemde commissie over de hereniging van het gerechtelijk vooronderzoek³. De voorbereiding van dit advies kon zij echter niet eerder ter hand nemen dan nadat haar advies over de herziening van het gerechtelijk vooronderzoek in mei 1990 gereed was.

Bij brief van 19 oktober 1990, kenmerk Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr. 33195/690, heb ik opnieuw aandacht gevraagd voor het voorstel uit de nota van wijziging tot invoering van de bevoegdheid van de rechter om bij zijn einduitspraak, houdende nietigverklaring van de dagvaarding, te bepalen dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft. Ik heb toen de commissie gevraagd zo spoedig mogelijk van haar te vernemen of zij zich met dit voorstel kon verenigen opdat de parlementaire behandeling ervan kan worden voortgezet.

De commissie is tot de conclusie gekomen dat twee van de voorstellen uit de nota van wijziging principiële vragen oproepen over de betekenis van vormvoorschriften en aan de niet-naleving daarvan te verbinden gevolgen. Het betreft de voorstellen tot invoering van de bevoegdheid van de rechter om de voorlopige hechtenis opnieuw te verlengen, wanneer de termijn gedurende welke het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht is, verstreken is zonder dat (tijdig) een vordering tot verlenging van die termijn is ingediend (artikelen 67b en 75Sv) en tot het schrappen van de verplichting om in geval van schorsing van het onderzoek ter terechtzitting voor meer dan één maand in het proces-verbaal van de terechtzitting de klemmende reden voor deze aanhouding te vermelden (artikel 277a). De commissie is met de Raad van State (punt 1 van het advies van 27 april 1989) van oordeel dat de behandeling van deze voorstellen niet dient te worden voortgezet, alvorens een bezinning op de betekenis van vormvoorschriften en de sanctionering ervan heeft plaatsgevonden. Ik onderschrijf dit oordeel. Ik heb van het secretariaat van de commissie vernomen dat de commissie voornemens is hierover te adviseren. Voorts is de commissie tot de conclusie gekomen dat een aantal van de voorstellen uit het wetsvoorstel om uiteenlopende redenen moet worden afgewezen, terwijl andere voorstellen worden onderschreven, met dien verstande dat sommige ervan nadere uitwerking vergen. De commissie heeft haar voorstellen uitgewerkt in een proeve van een nota van wijziging. Ik heb deze nota en de bijbehorende toelichting op de voorstellen integraal overgenomen.

2. *Artikelsgewijze toelichting*

Onderdeel A

Artikel I

De onderstaande nummering volgt de nummering in de nota van wijziging.

1. Het voorstel, vervat in onderdeel A van het gewijzigd voorstel van wet tot invoering van een éénmalige bewaringstermijn van tien dagen, wordt onderschreven. Tevens wordt de redengeving die hiervoor wordt aangevoerd in de memorie van toelichting (blz. 2) onderschreven. Gewezen wordt op het feit dat ook in de literatuur dit voorstel wordt ondersteund.⁴ Wel acht ik het gewenst dat de officier van Justitie de bevoegdheid krijgt tegen de beschikking van de rechter-commissaris tot invrijheidstelling van de verdachte op grond van artikel 64, tweede lid, (nieuw) in beroep te komen bij de rechtbank. Het is een lacune dat de officier van Justitie, op wiens vordering de verdachte in bewaring is gesteld, niet kan opkomen tegen de beslissing van de rechter-commis-

^{1, 2} Kamerstukken II, 1988-1989, 21 225, nrs 1 tot en met 5.

³ *Herziening van het gerechtelijk vooronderzoek*. Een rapport van de Commissie herijking Wetboek van Strafvordering. Gouda Quint BV, Arnhem, 1990.

⁴ Th. W. van Veen en J. P. Balkema, *Voorarrest*, Alphen aan den Rijn, 1982, blz. 53/55; Th. W. van Veen, *De verlenging van de bewaring*, DD 5 (1975), blz. 261 e.v.; J. P. Balkema a. *Opheffen of invrijheidstellen?* DD 6 (1976) blz. 82 e.v.; b. *De duur van de voorlopige hechtenis*, Alphen aan den Rijn 1980, blz. 46-50; c. *Stroomlijning van de voorlopige hechtenis*, Trema 1987, afd. 2, blz. 44, 45; D. H. de Jong, *Vereenvoudiging van de voorlopige hechtenis*, NJ 13 24 januari 1987, afl. 4, blz. 147.

saris tot invrijheidstelling van de verdachte. Het voorstel voorziet in deze lacune.

Door verschillende schrijvers is bepleit de rechter-commissaris de bevoegdheid te geven het bevel tot voorlopige hechtenis op te heffen.⁵ Dit lijkt op het eerste gezicht in het belang van de verdachte en het ligt ook wetsystematisch in de rede. Naar ik vrees zal het echter in de praktijk niet tot een verbetering van de rechtsbescherming van de verdachte leiden. Het creëren van een dergelijke bevoegdheid zal meebrengen dat de bevoegdheid om opheffing van de voorlopige hechtenis aan de rechtbank te vragen, zal moeten vervallen. Anders zouden er immers twee instanties naast elkaar bestaan die bevoegd zijn de bewaring op te heffen. Ter compensatie zou de verdachte een beroepsmogelijkheid op de rechtbank moeten worden gegeven tegen een weigering van de rechter-commissaris het bevel tot bewaring op te heffen. Ik verwacht hier echter in de praktijk weinig heil van. Anders dan met een verzoek tot invrijheidstelling, gebaseerd op het huidige artikel 64, vierde lid, zal met een verzoek tot opheffing van de voorlopige hechtenis en de behandeling ervan enige tijd zijn gemoeid. De verdachte zal moeten worden gehoord c.q. opgeroepen. Gelet op de relatief korte duur van de bewaring zal er weinig tijd zijn om tegen een afwijzende beslissing in beroep te gaan bij de rechtbank. Het de iure c.q. de facto wegvallen van de rechtbank als toetsende instantie betekent verlies van rechtsbescherming. Ik ben dan ook van oordeel dat de huidige regeling volgens welke de verdachte die zich in bewaring bevindt, zich met een verzoek tot invrijheidstelling tot de rechter-commissaris kan wenden, de voorkeur verdient. Het voordeel van deze regeling is dat de rechter-commissaris die gedurende de inbewaringstelling door de verdediging direct aanspreekbaar is, snel kan beslissen op een verzoek tot invrijheidstelling. Voorts geeft de bevoegdheid van de rechtbank de bewaring op een daartoe strekkend verzoek op te heffen de verdachte de mogelijkheid de bewaring door een andere autoriteit dan de rechter-commissaris te laten toetsen. Deze procesgang functioneert in de praktijk als een appel-procedure tegen de bewaring. Tegen een bevel tot bewaring is immers geen afzonderlijke beroepsmogelijkheid toegelaten. Hetzelfde geldt ten aanzien van een afwijzende beslissing van de rechter-commissaris op een verzoek tot invrijheidstelling.

2. Voorgesteld wordt de onderdelen B, C en C¹ van het gewijzigd voorstel van wet te schrappen.

Het voorstel vervat in onderdeel B, tot afschaffing van het verplichte verhoor van de verdachte over de vordering tot gevangenhouding van de verdachte, wordt afgewezen op grond van dezelfde argumenten als de Raad van State. Verwezen zij naar punt 1 van het advies van de Raad van 21 augustus 1986.

De voorstellen vervat in onderdeel C, tot het door een unus doen horen van de verdachte over de vordering tot verlenging van de gevangenhouding, zonder opdracht daartoe van de voltallige raadkamer, en tot het door een unus doen beslissen over deze vordering, wordt eveneens afgewezen.

Ik ben van mening dat de beslissing tot verlenging van de gevangenhouding op grond van artikel 66, derde lid, een dermate ingrijpende beslissing is dat het de voorkeur verdient dat deze beslissing door een meervoudig college wordt genomen. Voorts ben ik ervoor bevreesd dat de unus vaak een psychologische drempel zal moeten overwinnen alvorens hij in z'n eentje de verlenging van een gevangenhouding afwijst die eerder door de meervoudige raadkamer is genomen. Tenslotte wijs ik erop dat dit voorstel ook in de literatuur op min of meer dezelfde argumenten is afgewezen.⁶

Aan het voorstel het horen van de verdachte over de vordering tot verlenging van de gevangenhouding door een unus te laten geschieden,

⁵ J. P. Balkema, *Opheffen of invrijheidstellen?* a. w., blz. 88 en 89; D. H. de Jong, *Vereenvoudiging van de voorlopige hechtenis*, a. w., blz. 108.

⁶ J. P. Balkema, *Stroomlijning van de voorlopige hechtenis*, a. w., blz. 46 en 47; D. H. de Jong, *Vereenvoudiging van de voorlopige hechtenis*, a. w., blz. 109 en 110.

zal geen behoefte bestaan nu bovengenoemd voorstel wordt afgewezen en de raadkamer op grond van artikel 23, vierde lid, het verhoren van de verdachte reeds kan opdragen aan één van haar leden. Door van deze bestaande mogelijkheid optimaal gebruik te maken, kan eenzelfde besparing worden bereikt als van dit voorstel wordt verwacht, te weten dat in 2500 zaken twee rechters minder het verhoor behoeven bij te wonen.

Het voorstel vervat in onderdeel C¹, tot invoering van de bevoegdheid van de rechter om de voorlopige hechtenis opnieuw te verlengen, waarvan de termijn gedurende welke het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht is, is verstreken zonder dat (tijdig) een vordering tot verlenging van die termijn is ingediend, dient, zoals in het algemeen deel van deze toelichting wordt aanbevolen, te worden gezien in het bredere verband van de bezinning op de betekenis van vormvoorschriften en de gevolgen van de niet-naleving ervan. In afwachting van de uitkomst van deze studie wordt voorgesteld dit voorstel in te trekken.

3. Onderschreven wordt het voorstel vervat in onderdeel C² (nieuw: onderdeel B) waarin wordt voorgesteld de officier van justitie de bevoegdheid te geven op te komen tegen beslissingen waarbij de rechtbank ambtshalve, op verzoek van de verdachte of op voordracht van de rechter-commissaris, het bevel tot voorlopige hechtenis opheft. Zoals in de toelichting bij de nota van wijziging (blz. 9) wordt opgemerkt, voorziet dit voorstel in een lacune. Voorts spoort dit voorstel met het voorstel uit de nota van wijziging op het wetsvoorstel tot wijziging van de in verzekeringstellingprocedure (21 225) de officier van Justitie de bevoegdheid te geven te appelleren tegen de invrijheidstelling van de verdachte (artikel 59e).

4, 5, 6 Onderschreven wordt het voorstel vervat in de onderdelen C³ en C⁴ (nieuw: onderdelen C¹ en C²) tot invoering van de bevoegdheid van de rechter om bij zijn einduitspraak, houdende nietigverklaring van de dagvaarding, te bepalen dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft gedurende een door hem te bepalen termijn van ten hoogste dertig dagen, indien dat bevel is gegeven in geval van verdenking van een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld. Het voorstel dient echter met meer waarborgen voor de verdachte te worden omkleed.

In de eerste plaats wordt voorgesteld te bepalen dat de rechter niet van deze bevoegdheid gebruik maakt wanneer ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat aan de verdachte in geval van veroordeling geen onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel zal worden opgelegd, dan wel dat hij bij tenuitvoerlegging van het bevel langere tijd van zijn vrijheid beroofd zou blijven dan de duur van de straf of maatregel. Door artikel 67a, derde lid, van overeenkomstige toepassing te verklaren wordt dit bewerkstelligd.

In de tweede plaats wordt voorgesteld de verdachte de bevoegdheid te geven tegen de beschikking van de rechtbank, waarbij is bepaald dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft, in hoger beroep te gaan bij het gerechtshof (artikel 72a).

Ik onderschrijf echter niet de motivering van het voorstel, zoals verwoord in de toelichting bij de nota van wijziging (blz. 9 en 10). Mijn voorstel berust op de volgende overwegingen.

Artikel 72, derde lid, bepaalt dat bij alle einduitspraken – behoudens het bepaalde in artikel 17, tweede lid – het bevel tot voorlopige hechtenis wordt opgeheven, indien, terzake van het feit waarvoor dat bevel is verleend, aan de verdachte noch een vrijheidsstraf van langere duur dan de reeds door hem in voorlopige hechtenis doorgebrachte tijd, noch een maatregel welke vrijheidsbeneming medebrengt of kan medebrengen, onvoorwaardelijk is opgelegd. Ik ben van mening dat de in dit artikellid voorgeschreven imperatieve opheffing van de voorlopige

hechtenis zich ten onrechte uitstrekt tot de einduitspraak, houdende de nietigverklaring van de dagvaarding. Deze uitspraak heeft betrekking op de aan de zaak zelf voorafgaande vraag naar de rechtsgeldigheid van de dagvaarding. Een uitspraak hierover heeft geen betrekking op de hoofdzak en maakt, hoewel zij wel in kracht van gewijsde gaat, daar ook geen einde aan⁷. Artikel 68, eerste lid, Sr staat een nieuwe vervolging van het feit niet in de weg. Gelet hierop ben ik van oordeel dat als de vervolging wordt hervat, deze het karakter heeft van een voortzetting van de vervolging die met de nietigverklaring van de dagvaarding op grond van artikel 349, eerste lid, is geëindigd. Opheffing van het bevel tot de voorlopige hechtenis behoort in dat geval niet imperatief te worden voorgeschreven, maar de rechter dient de bevoegdheid te hebben over de voortzetting van de voorlopige hechtenis te beslissen.

Ter ondersteuning van deze opvatting wordt in de eerste plaats gewezen op het feit dat de wetgever reeds onderkend heeft dat sommige einduitspraken op grond van artikel 349, eerste lid, evenzeer betrekking hebben op aan de hoofdzak voorafgaande vragen en derhalve niet automatisch tot opheffing van de voorlopige hechtenis behoeven te leiden. Zo biedt artikel 72, de rechter die zich onbevoegd verklaart, de bevoegdheid de voorlopige hechtenis te laten voortduren tot zes dagen na het onherroepelijk worden van zijn beslissing, opdat ondertussen de zaak aan het wel bevoegde college kan worden overgedragen. Voorts maakt artikel 72, derde lid, een uitzondering voor het geval de rechter de vervolging schorst. Op grond van artikel 17, tweede lid, kan de rechter gelasten dat de schorsing zich niet uitstrekt tot hetgeen de voorlopige hechtenis betreft.

In de literatuur is er ook op gewezen dat voor dit onderscheid, namelijk dat de rechtbank bij onbevoegdverklaring wel en bij nietigverklaring van de dagvaarding niet kan bepalen dat de voorlopige hechtenis doorloopt, geen grond bestaat.⁸

In de tweede plaats wordt erop gewezen dat, zoals eveneens in de literatuur is geconstateerd⁹, de toelichting op het huidige artikel 72, derde lid, eigenlijk alleen opgaat bij vrijspraak. Deze toelichting luidt als volgt.

«Het is in strijd met alle begrippen van recht en billijkheid die beslissing (d.i. de beslissing waarbij voorarrest is bevolen) nog te laten werken, nadat de rechter, die het oraal debat heeft bijgewoond, de getuigen gehoord, den beklagde ondervraagd heeft en dus een ernstig persoonlijk door hem ingesteld onderzoek, een gedagvaarde niet heeft kunnen veroordelen.

Zoodanig vonnis moet, daargelaten zelfs dat het later in hooger beroep of cassatie kan worden vernietigd, reeds dadelijk zoover worden geëerbiedigd, dat het de vrijheid teruggeeft aan hem die op het bevel van een in ieder geval minder goed ingelichten rechter is gevangen genomen».

Hoewel zulks blijkens deze toelichting dus niet primair de bedoeling is van de wetgever, leidt de redactie van het huidige artikel 72, derde lid, er wel toe dat ook bij nietigverklaring van de dagvaarding en bij niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, de rechter het bevel tot voorlopige hechtenis moet opheffen, omdat ook in die gevallen de verdachte «niet wordt veroordeeld».

De voorgestelde bevoegdheid van de rechter is beperkt tot die gevallen waarin het bevel tot voorlopige hechtenis is verleend terzake van een misdrijf waarop een gevangenisstraf staat van acht jaar of meer. In die gevallen mag de rechter ervan uitgaan dat het openbaar ministerie, gelet op de mate waarin deze feiten de rechtsorde hebben geschokt, de strafvervolging ervan zal voortzetten. Dit is immers een voorwaarde voor het van kracht blijven van het bevel tot voorlopige hechtenis. De officier van justitie zal in voorkomende gevallen zo spoedig mogelijk een nieuwe dagvaarding moeten uitbrengen tegen een dag die ligt binnen de door de

⁷ HR 11 maart 1952, NJ 242; Noyon/Langemeyer/Rommelink, *Het Wetboek van Strafrecht*, Gouda Quint BV, Arnhem, aant. 1 op artikel 68;

Hazewinkel-Suringa-Rommelink, *Inleiding tot de studie van het Nederlandse Strafrecht*, Samson HD Tjeenk Willink, Alphen a/d Rijn, elfde druk, blz. 520.

⁸ Th. W. van Veen en J. P. Balkema, *Voorarrest*, a.w., blz. 81–82; J. P. Balkema, *De duur van de voorlopige hechtenis*, a.w.; blz. 110. A. J. A. van Dorst, *Opheffing der voorlopige hechtenis: imperatief of facultatief?*, DD 15 (1985), blz. 99 e.v. Deze schrijvers wijzen erop dat hetzelfde geldt voor de einduitspraak, houdende de niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie. Bij deze einduitspraak moet echter worden onderscheiden tussen herstelbare en onherstelbare gronden waarop het openbaar ministerie niet-ontvankelijk wordt verklaard. De meeste van deze gronden zijn niet herstelbaar, bijvoorbeeld indien het feit is verjaard of de verdachte is overleden of indien het openbaar ministerie gehandeld heeft in strijd met internationaal rechtelijke bepalingen (bijvoorbeeld artikel 6 EVRM). In die gevallen ligt het niet in de rede de rechter de bevoegdheid te geven te bepalen dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft.

⁹ Zie noot 8.

rechter gestelde termijn van ten hoogste dertig dagen. De rechtbank zal hiervoor zittingsruimte ter beschikking moeten stellen. Gelet op de ernst van de delicten, mag ervan worden uitgegaan dat de rechtbank hiertoe, ondanks de beperkte tijd die hiervoor beschikbaar zal zijn, bereid is. Ik hecht eraan op te merken dat de rechter niet verplicht is de voorlopige hechtenis in die gevallen te laten voortduren, doch slechts de bevoegdheid heeft na afweging van alle betrokken belangen dit te bepalen.

Ik stel voor in onderdeel C¹ de verdachte de bevoegdheid te geven tegen de beschikking van de rechter, waarbij is bepaald dat de voorlopige hechtenis van kracht blijft in hoger beroep te gaan bij het gerechtshof. De officier van justitie is niet bevoegd beroep aan te tekenen als de rechter geen gebruik maakt van zijn bevoegdheid de voorlopige hechtenis te laten voortduren. Van de toekenning van deze bevoegdheid aan de officier van justitie is afgezien omdat ervan wordt uitgegaan dat de rechter slechts in uitzonderlijke situaties van zijn bevoegdheid gebruik zal maken.

Tenslotte wordt voorgesteld aan het voorstel nog enkele technische verbeteringen aan te brengen.

In de eerste plaats wordt voorgesteld te bepalen dat wanneer beroep wordt ingesteld tegen de einduitspraak, het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft totdat dertig dagen zijn verstreken sedert de dag waarop onherroepelijk op het beroep is beslist. De reden van deze wijziging is dat anders door het instellen van hoger beroep tegen de einduitspraak en door het vervolgens weer intrekken van dit beroep vlak voordat de termijn van dertig dagen is verstreken, de officier van justitie de mogelijkheid kan worden ontnomen de verdachte te dagvaarden tegen een tijdstip dat ligt binnen de dertig dagen. Door deze termijn in zo'n geval te laten aanvagen op de dag waarop de einduitspraak onherroepelijk is geworden, heeft de officier van justitie altijd dertig dagen om de zaak ter terechtzitting aanhangig te maken.

Opgemerkt moet worden dat het in de praktijk niet vaak zal voorkomen dat tegen de nietigverklaring van de dagvaarding, waarbij wordt beschikt dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft, beroep wordt ingesteld. De verdachte heeft hierbij doorgaans geen belang, terwijl de officier van justitie de gelegenheid heeft een nieuwe dagvaarding uit te brengen. Mocht het geval zich echter niettemin voordoen, dan kan de verdachte op grond van artikel 69, eerste lid, om opheffing van dit bevel verzoeken.

In de tweede plaats wordt voorgesteld expliciet te bepalen dat de rechter bij afzonderlijke beschikking kan bepalen dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft. Deze beslissing maakt geen deel uit van de einduitspraak. De verdachte kan op grond van het voorgestelde artikel 72a, onafhankelijk van de einduitspraak, tegen deze beschikking in beroep gaan. Opgemerkt moet worden dat deze beschikking in raadkamer wordt genomen, zonder dat de verdachte altijd hierover zal kunnen worden gehoord.

In de derde plaats wordt voorgesteld in artikel 72, zesde lid, te bepalen dat artikel 66, tweede lid, van overeenkomstige toepassing is. Indien het nieuwe onderzoek ter terechtzitting binnen de termijn van dertig dagen begint, blijft het bevel tot voorlopige hechtenis dientengevolge van kracht totdat dertig dagen na de einduitspraak zijn verstreken. Het voorgestelde zevende lid van artikel 72 kan dan vervallen.

In de vierde plaats wordt voorgesteld in artikel 72, zesde lid, te spreken van «de rechter» in plaats van «de rechtbank». Dientengevolge beschikken ook het gerechtshof en de Hoge Raad over de bevoegdheid bij nietigverklaring van de dagvaarding te bepalen dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft. Het voorstel tot toevoeging van twee nieuwe volzinnen aan artikel 75, vijfde lid, kan dan vervallen.

Opgemerkt moet worden dat als het gerechtshof of de Hoge Raad het vonnis of arrest waarbij de nietigheid van de dagvaarding is uitgesproken, vernietigt, de zaak moet worden terugverwezen. Dit is geen einduitspraak zodat het voorgestelde artikel 72, zesde lid, niet van toepassing is. Voorgesteld wordt om het gerechtshof en de Hoge Raad ook in dat geval de bevoegdheid toe te kennen te bepalen dat het bevel tot voorlopige hechtenis nog dertig dagen van kracht blijft. Het voorstel een nieuwe volzin toe te voegen aan artikel 75, vijfde lid, strekt hiertoe.

Ten slotte wordt voorgesteld van de gelegenheid gebruik te maken dat artikel 75 wordt gewijzigd om een misslag in artikel 75, eerste lid, weg te nemen. Voorgesteld wordt in artikel 75, eerste lid, de verwijzing naar de artikelen 66-69 Sv te vervangen door een verwijzing naar de artikelen 65-69 Sv. Deze misstelling is in de literatuur geconstateerd.¹⁰

7. Het voorstel de officier van justitie de bevoegdheid te geven van de rechter te vorderen in de beslissing tot schorsing van de voorlopige hechtenis wijziging te brengen, wordt onderschreven, evenals de motivering van dit voorstel, zoals verwoord in de memorie van toelichting (blz. 4 en 5). Ik acht het echter tevens gewenst dat de rechter deze beslissing niet alleen op verzoek van de verdachte of op vordering van de officier van Justitie kan doen, maar ook ambtshalve. Het voorstel strekt ertoe artikel 81 in die zin aan te passen.

8. Ik ben van mening dat de onderdelen E tot en met H dienen te vervallen. De onderdelen E tot en met G strekken ertoe de rechter-commissaris de bevoegdheid te geven om, indien bij enig onderzoek bevoegd is, als zodanig ook buiten zijn arrondissement op te treden.

Dit voorstel is ook gedaan door de Commissie herijking Wetboek van Strafvordering in haar rapport over de herziening van het gerechtelijk vooronderzoek.¹¹ Aan de wijze waarop dit voorstel is uitgewerkt in dit rapport geef ik de voorkeur. Ik stel derhalve voor het hier te schrappen.

In onderdeel H wordt voorgesteld te schrappen de verplichting ingevolge artikel 227a om in geval van schorsing van het onderzoek ter terechtzitting voor meer dan een maand, in het proces-verbaal van de terechtzitting de klemmende redenen voor deze aanhouding te vermelden. Dit voorstel dient, evenals het voorstel genoemd onder punt 2 van deze toelichting, te worden aangehouden tot dat de in de inleiding genoemde bezinning op de betekenis van vormvoorschriften en de gevolgen van niet-naleving daarvan heeft plaatsgevonden.

Artikel II

Gelet op het feit dat wordt voorgesteld de onderdelen B en C te schrappen kan onderdeel 2 vervallen. Voorts dient door de gewijzigde letteraanduiding voor de verschillende onderdelen, in onderdeel 3 de verwijzing naar de letteraanduiding C² te worden vervangen door B.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

¹⁰ Th. W. van Veen en J. P. Balkema, *Voorarrest*, a.w., blz. 70.

¹¹ *Herziening van het gerechtelijk vooronderzoek*. Een rapport van de Commissie herijking Wetboek van Strafvordering, a.w., blz. 222 en 223, artikel 78a.